

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 21/2011-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/247/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. októbra 2010 doručená sťažnosť MUDr. D. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie

svojho základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/247/2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní pred okresným súdom sa sťažovateľ domáha od Slovenskej republiky zaplataenia nedoplatku a úrokov z omeškania v sume 305 eur. Sťažovateľ okrem iného uviedol, že *„podal dôvodnú žalobu proti SR... o zaplataenie nedoplatkov po vyplatení satisfakcii rozsudkov ESLP... Je nepochopiteľne, že sťažovateľ musí o túto samozrejmosť bojovať už 4 roky naďalej. ... Namiesto vydania platobného rozkazu súd sa uchýlil k starým praktikám - vymáhaniu poplatku - hoci takáto vec je od poplatkov oslobodená zo zákona, súd mal povinnosť konať už bez zbytočných prietahov ..., ale tento súd je nepoužiteľný, ani dva rozsudky nadriadeného súdu Okresným súdom Bratislava I nepohnú a tento súd si nebude plniť svoje úradné povinnosti ani za cenu vlastného úpadku... Sudkyňa JUDr. H. H. dokonca konanie prerušila pre iné konanie 28Ps/13/2008, ktoré je tiež v prietahoch. Sudkyňa H. sa objavila v konaní bez akéhokoľvek upovedomenia, pretože predtým bola zákonnou sudkyňou JUDr. D. K.. Teda bolo porušené ďalšie základné právo garantované čl. 48 ods. 1 - nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, podľa Ústavy SR. ... Sťažnosť predsedovi súdu JUDr. H. K. neprinesla žiadnu nápravu – odstránenie právnej neistoty. Sťažnosť zo dňa 23.07.2010 zostala bez reakcie.“*. Sťažovateľ zároveň žiada ústavný súd, aby mu na jeho zastupovanie ustanovil v konaní právneho zástupcu.

Sťažovateľ napokon navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že

„II.A. Okresný súd Bratislava I porušuje základné práva D. B., garantované čl.48 ods. 1, čl. 48 ods.2, čl.1 ods.2, čl.19 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods.1 Dohovoru.

II.B. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Okresného súdu Bratislava I 18C/247/2009-41 z dňa 28.05.2010 ako iba provokačné rozhodnutie a marenie naplnenia rozsudkov Európskeho súdu č. 46844/99 a č. 57678/00.

II.C. Ústavný súd prikazuje vo veci vydať platobný rozkaz...

II.D. Okresný súd Bratislava I je povinný zaplatiť D. B. satisfakciu... vo výške 50.000 EUR..., v prípade omeškania je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť úroky z omeškania vo výške 300 EUR za každý deň omeškania až do zaplatenia.

II.E. Predseda súdu Okresný súd Bratislava I je povinná začať disciplinárne konanie proti súdnemu úradníkovi Mgr. M. K. (pre chybné vymáhanie poplatku) a proti sudkyňi JUDr. H. H. pre chybné prerušenie konania...“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Ústavný súd posudzujúc sťažnosť podľa jej obsahu dospel k záveru, že pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažnosť bola vzhľadom na princíp subsidiarity podaná predčasne.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity

reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Okresný súd o návrhu sťažovateľa dosiaľ meritórne nerozhodol, ale konanie prerušil uznesením č. k. 18 C/247/2009-41 z 28. mája 2010. Podľa zistení ústavného súdu sa spis od 31. augusta 2010 nachádza na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý má rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa proti označenému uzneseniu okresného súdu.

Námietka sťažovateľa spočívajúca v tvrdení, že vo veci rozhoduje nezákonný sudca, vytvára procesnú situáciu, ktorá je však zákonom ustanoveným dôvodom na podanie odvolania proti uzneseniu prvostupňového súdu podľa § 221 písm. h) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), prípadne dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu podľa § 237 písm. g) OSP, a prípustnosť týchto opravných prostriedkov vylučuje právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy. Podľa § 237 písm. g) OSP je totiž dovolanie prípustné, ak bol súd nesprávne obsadený.

Zohľadňujúc doterajšiu judikatúru o práve na zákonného sudcu (napr. IV. ÚS 26/04, IV. ÚS 161/08, II. ÚS 136/08) týkajúcu sa nesprávneho obsadenia súdu výklad pojmu nesprávne obsadený súd sa vzťahuje rovnako na otázku nezákonného sudcu, a ak vo veci rozhodoval nezákonný sudca, účastník sa môže za splnenia zákonných predpokladov brániť proti porušeniu tohto jeho práva podaním odvolania, resp. dovolania. Z uvedeného dôvodu princíp subsidiarity bráni ústavnému súdu preskúmať namietané porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

Rovnako pri posúdení sťažovateľom namietaného, avšak bližšie nekonkretizovaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd vychádzajúc zo zistenia, že konanie pred okresným súdom dosiaľ nebolo právoplatne skončené a nebolo v ňom dokonca ani vydané žiadne meritórne rozhodnutie, obdobne dospel k záveru, že sťažovateľ má stále možnosť domáhať sa nápravy prípadného porušenia tohto práva pred iným súdom využitím opravných a iných právnych prostriedkov, ktoré

pripúšťa platné procesné právo, a teda ani čo sa týka tejto časti sťažnosti, nie je daná právomoc ústavného súdu na ďalšie konanie.

2. Pokiaľ ide o sťažovateľom vznesené námietky porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ústavy a porušenie čl. 1 ods. 2 ústavy, ústavný súd považuje sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd na základe svojej konštantnej judikatúry berie do úvahy, že odmietnuť sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú možno „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom..., ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných prietahov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03), resp. že „na základe skutočností uvedených v sťažnosti nemožno postup súdu považovať za taký, ktorý by signalizoval pri predbežnom prerokovaní možné porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (III. ÚS 204/09).

Konanie pred okresným súdom začalo 8. septembra 2009, pričom právne významnou okolnosťou pre ďalší priebeh konania je, že okresný súd konanie prerušil uznesením sp. zn. 18 C/247/2009 z 28. mája 2010. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie a odvolacie konanie na krajskom súde nebolo dosiaľ skončené. Podľa názoru ústavného súdu nemožno na základe týchto zistených skutočností považovať postup okresného súdu za taký, ktorý by bolo možné vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle citovaných článkov ústavy a dohovoru.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoje predchádzajúce rozhodnutia, v ktorých opakovane vyslovil, že „Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe nemusí ešte zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru“ (III. ÚS 91/04). Nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy [čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, III. ÚS 359/08)].

Ústavný súd preto sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/247/2009 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Predovšetkým ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07, I. ÚS 150/09), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ústavy (čl. 11 Listiny základných práv a slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd), ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosedné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení týchto základných práv by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého

zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Pokiaľ ide o porušenie základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť porušenia uvedeného práva, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a sťažovateľ neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o porušení jeho označených práv, preto bolo na mieste aj s prihliadnutím na citovanú judikatúru sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Napokon sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 2 ústavy, ktorý však neobsahuje konkrétnu garanciu základného práva a slobody, ale je akýmsi základným či všeobecným ustanovením limitujúcim zásahy štátu vo vzťahu k nositeľom základných práv a slobôd. V nadväznosti na uvedené treba konštatovať, že v prípade sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje vždy o porušení konkrétneho základného práva alebo slobody zakotveného v druhej hlave ústavy, prípadne práva zaručeného medzinárodnými zmluvami o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z uvedeného teda vyplýva, že porušenie iného článku ústavy možno podaním individuálnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy namietať len v spojení s namietaným porušením už konkrétneho označeného základného práva alebo slobody (obdobne napr. II. ÚS 167/04, III. ÚS 300/06, III. ÚS 224/08). Keďže porušenie označených základných práv sťažovateľa (čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 19 ústavy) zistené nebolo, nie je možné ani vysloviť záver o porušení označených základných ustanovení ústavy.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2011